

Kõigi maade poletaarlased,
ühinege!

NAISTÖÖLINE

Nr. 1

1930

Hind 15 senti

Iga naistöölise kohus on tellida,
levitada ja kaastööga kaasa ai-
data oma ainust häälekandjat

„NAISTÖÖLINE“

Toimetus ja talitus:
Tallinn, Vaksali puiestee nr. 8-a,
Tööliste Majas.

NAISTÖÖLINE

NAISTÖÖLISTE HÄÄLEKANDJA

Ilmub 1 kord kuus. — — — — Toimetus ja talitus: Tallinnas, Vaksali puistee 8-a.
Tellimise hind: kuus 15 snt., 1/4-aastas 45 snt., 1/2-aastas 90 snt. ja aastas 180 snt.

Nr. 1

Jaanuar 1930

I aastakäik

Printimisekoht: Tallinn

Eesti NSV 2

Reklamid

Kõigile „Naistöölise“ lugejaile.

Et naiste ajakirjanduse järele, mis töörahva huvidele vastaks, suur vajadus on, koondasid energilisemad naistöölised kõik oma jõu selleks, et käesolevat ajakirja välja anda. Kogu naistöörahvale on oma ajakirja ilmumine suureks saavutuseks, suureks edusammuks. „Naistöölise“ veerud on alati lahti kõigile töörahva hädadele. „Naistöölise“ ülesandeks on tuua päevavalgele kõik viletsused, mis rõhuvad kogu töörahvast ja ühtlasi ka anda järjekindlalt näpunäiteid kuidas sest viletsusest pääseda.

Meie tähtsamaks ülesandeks ja teravamaks päevaküsimuseks praegusel ajajärgul on ametiühingute kindlustamine. Iga naistöoline peab selleks kaasa aitama. Ametiühingud peavad kujutama endist tööliklassi võimsama väeosa. Kõik sots-fashistid ning paindlased tuleb ametiühingute eesotsast minema kihutada. Kõik naisproletaarlased ametiühinguisse!

„Naistöoline“ säeb oma ülesandeks valgustada mitte üksi Eesti tööliklassi võitlust, vaid ka tööliklassi, eriti naistöölise võitlust välismail. „Naistöoline“ säeb enda ülesandeks teatavaks teha kogu naistöörahvale kogemusi, mis tööliklass omandanud võitluses kodanluse ning sots-fashistide vastu ja mida Eesti töörahvas peab ära kasutama, et vabaneda kapitali ikke alt. „Naistöölise“ ülesandeks on kut-

suda võitlusse laiemaid töörahva hulki, teha selgeks võitluse vajadus, näidates ära praegusaja võitlusviisid ning lahendada kõik võitluses tekkivad raskused.

Laiemad naistöölise hulgad peavad ühes kogu tööliklassiga agaralt võitlusse astuma, et pääseda orjaikkest. Kogu ilma proletariaat on asunud pääletungile oma klassivaenlasele. Ka naistöölised ei tohi võitlejate viimsetes ridades sammuda, vastuoks, Eesti naisproletaarlased on alati võitlejate eelväes sammunud.

„Naistöoline“ algab kõige ägedamat ning järjekindlat võitlust parempoolse kallakuga, iga liiki paindlastega, kes püüavad töörahvast revolutsioonilisest võitlusest eemal hoida.

Naisproletaarlased! Asuge kõik oma ajakirja toetusele! „Naistöoline“ vajab laialiste hulkade kaasabi. „Naistöoline“ vajab ainelist kui ka moraalselt toetust. Kõik energilisemad naisproletaarlased hakkavad „Naistöölise“ lugejateks, sõnumisaatjateks, levitajateks, organiseerivad vabatahtlikke korjandusi ning tellimiste vastuvõtmist. Kõige tähtsam: rohkem sõnumeid töökohadelt.

Naisproletaarlased! Kõik võitlusse parema tuleviku eest! Kadugu loidus, ükskõiksus, paindlus!

Head edu „Naistöölisele“!

Naistöölistele, töölisnaistele, majateenijatele, kogu töötavatele naistele.

Seltsilised klassid.

Sinnawolikogude walimised sünniwad ilmapilgul, mil kõigi maade proletaariaat kodanlusega ikka otsustawamasse wõitluses astub oma peanõudmistest eest.

Kogu kapitalistlikus ilmas terawnewad klassiwastolud töölisklassi ja kodanluse wahel, sest tööliste eluline tasapind langeb iga päewaga. Praeguse aja kapitalistliku tööstuse ratsionaliseerimise tagajärjel heidetakse tuhanded ja miljonid tööliised tänawale, kus neid nälg ja wiletsus ootab. Oppinud tööliised wabehatakse odawama, õppimata töölistega, täiskaswanud meestööliised noor- ja naistöölistega. Kaswab naistööliste hulk kogu tööstuses, kuna mõnedes tööstusharudes naistööliised kogu seal töötawas töölistes enamuse sünnitawad. Kaswab naistööliste hulk, kes ainsad perekonna toitjad. Naistööliste tähtsus töölisklassi liikumises omab otsustawa tähtsuse. Tõuseb streigitööliste laine. Igalpool näeme töölisklassi liikumise uut tõusu. Kogu ilmas wõtawad streigid ikka enam poliitilise ilme. Töölisklass ja töörahwad jõuab ikka enam arusaamisele, et nende wõit on ainult kindlustatud siis kui selles wõitluses tekib töörahwade klassiwõim tööliste ja talurahwade walitsuse näol. Usutama ja poolasutamaadel kaswab rahwusline rewolutsiooniline liikumine imperialistlike riikide kurnamise vastu. Kogu kapitalistlik süsteem on kokku wariemas.

Teiselt poolt Nõukogude Liidus pole kurnatuid ega kurnajaid, kus pole rahwuslik rühmitus, areneb ja kaswab sotsialismi ehitus. Iga aastaga muutub seal tööliste ja töötavate talupoegade seisukord paremaks. See Nõukogude Liidu eestuju rewolutsiooniseerib kogu maade töölisklassi ja asumaade kurnatuid rahwaid. Seepärast seowad imperialistlikud suurriigid oma põhiüleandeks Nõukogude Liidu, kõigi maade tööliste kantsi, häwitamise. Kui ühest küljest kaswab uue imperialistliku sõja hädaoht ilma ümberjagamise pärast suurriikide wahel, walmistawad nad teisest küljest kontrewolutsioonilist sõda Nõukogude Liidu vastu, et kukutada töölisklassi wõimu ühel kuwendikul maakeral. Suured imperialistlikud riigid kasutawad selles wõitluses wäkeriike oma käsitutena. Selle eesmärgiga toetawad nad wäkeriike laenu dega jne. Kuid laenu dega ja nende profsentide

tasumine weeretatakse jällegi töörahwade kaela. Sõjahädaoht on praegu ja lähemas tulewikus reaalsem kui kunagi enne.

Et rahustada töölisklassi rewolutsioonilist liikumist, organiseeritakse kõigis kapitalistlikes maades kodanluse sõjariistus jõude. See suguseks kodanluse kaardiwäeks on meil kaitseleit, kelle eesmärgiks kodanliste demokraatia jäänuste häwitamine ja awaliku fashistliku diktatuuri maksmapanemine. Need fashistlikud organisatsioonid saawad riiklik toetust, mida töörahwad maksma peab.

Lähenev hädaoht, töölisklassi ja kogu töörahwade kurnamise suurenemine ning töörahwade hulkade kitsikuse kaswamine, sünniwad töölisklassi astuma otsustawasse wõitlusesse kodanluse ja fotsfashismiga.

Naistöoline ja töölisnaine tunnewad kõige paremini neid raskusi, mis on ühenduses praeguse aja kapitalismiga. Meil eestis näeme samasuguseid pilte, kuid see on veel õudsem, veel koledam, kui teistes kapitalistlikes maades.

Tööstusest on meil järele jäänud waid wähe. Töötavate tööliste hulk ainult üks kolmandik ennesõjaaegsest. Ülejäänud on töötud ehk kiratsewad kuidagi päewatöö. Tööpalk teeb wälja waewalt poole ennesõjaaegsest tööliste palgast. Elumaksumus on aga tõusnud ligi kahetõrdselt ning tõuseb kodanluse walitsuse poliitika tagajärjel iga päewaga. Walitsuse tollitõstmine, hallparunitel kõrge hinnaga wilja ostmine, wäljawee tawa sealihaga pealt juurde maksimine jne. poliitika on kõige jõhkralt kätputäie kodanlaste rikastamise ja kogu töörahwade näljutamise poliitika.

Suur osa Tallinnas töötavatest töölistest on naised, kelle töötasu äärmiselt madal. Selle palga eest peab naistöoline sagedasti toitma oma kaswawaid lapsi ja töötut meest. Palgast jatkub waewalt elu sees hoidmiseks, kuna riidetuse peale mõeldagi ei saa. Paremini ole töölisnaise seisukord. Tööliste perekonna toiduks on siik, leib, kartul ja kartulipudru. Kuid siiski ei tea töölisnaine kuidas oma perekonda palgast palgani toita. Majateenijate seisukord on samuti äärmiselt wilets. Tõusikkodanlus ja hallparunid waatawad majateenija kui töölooma peale, sunnides neid töötama wara hommikust hilja õhtuni, ilma puhkepäewa andmata. Maja-

teenija an ilma ühegi kaitseta antud kodanluse woodiloomade — prouafeste tujude ja meelewalla alla. Tasuks selle kurnawa ja inimest alandawa töö eest saab ta toiduks ülejäägid härrade laualt ja magamisaseme kõõgi nurgas. Minult wähesed saawad lisaks weel rahapalka.

Politiliselt on tööliised rõhutatud enam kui enne. Ta on antud täiesti politsei ja oma kurnajate meelewalla alla. Iga tööliisklassi katset oma elujärge parandada tembeldatakse lohe riigiwastaseks teoks, iga streiki riigi kufutamise katseks, iga tööliste klassi-wõitluse organisatsiooni riigi kufutajate organisatsiooniks, iga tööline kes julgeb oma õiguste eest wäljaastuda, palka juurde nõuda, wabriku administratsiooni wägiwalla wastu protesteerida, ristitakse kommunistiks ja wallandatakse jalamaid. Nii wallandati neil päewil fl. fl. õefesed Mooselid ja Didwi Sitji wabrikust, sellepärast et olla kommunistid, kellelki kohta ei wõi olla „demokraatlise wabariigi“ wabrikus.

Lisaks üldisele tööliste õigusetä seisukorrale tuleb naistöölistele ja teenijatele weel ülbe ümberkäimine. Iga wabrikant, tõusik, tööstur, meister, ülewaataja. jne. peab naistöölist ja nais alamteenijat sadiistlike ihade rahuldamise objektiks (asjaks). Kes nende ülbetele nõudmistele ei allu, satub tagakuksamiie alla ehk wallandatakse töölt.

Tööle wõtmisel on sagedane nähtus, et töölewõtja nõuab, naistööline peab oma kehaworme ja aluspesu tema ees demonstreerima.

Linnawolikogu walimistel, mis on osa kodanlike riigi aparaadist, esinewad oma nimekirjadega otjekohesed ja laudsed töörahwa waenlased, lubades töörahwale iga-suguseid hüwesid. Kuid küsitagu neilt, mis-sugune mõõdunud walimistel antud lubadustest on nad täitnud? Kodanlikes ja sotsiaalfashistliked petised pole lunastanud ühtki wekslit, mis andsid töörahwale mõõdunud walimistel. Kõik kodanlikes ja sotsiaalfashistlikes erakonnad on linnawolikogus olles töörahwa wastu tegutsenud, ehk paremal juhul ainult seal pinte soojendanud.

Seltfilised klassiõed!

kas tahate et teid linnawolikogus esitawad ja teie üle walitsewad kodanlased ja nende kannupoisid? Ei! Tööliisklassi wabastamine on tööliste enda asi. Tööliised ja töörahwas moodustawad kogu rahwa enamuse. Tööliisklass peab ise

oma esitajad saatma linnawolikogudesse, et ka seal jätkata wõitlust oma klassi nõudmistele eest, mitte ootama ei pea jääma millal täidetakse walimistel antud lubadused, waid kogu töörahwas peab pidama wõitlust nii linnawolikogus kui ka wäljaspool selle müüriid walimistel ülesseatud nõudmistele eest.

Walimiskihutuskoosolekutelt tuleb minema kihutada mitte ainult majaperemee ste, kaupmeeste, pappide ja teiste awalikkude kurnajate kõnemehi ja agitaatoreid, waid ka wäikekodanlike härrasid ja prouasid ükskõik kuidas nad endid nimetawad. Eriti otjustawalt on tarwis wõidelda kodanlike peagentide sotsialistide ja sotsialistide prouafeste, nagu Alma Ostra-Dinas jne. wastu, kes endid töörahwa petmise otstarbel nimetawad sotsialistideks.

Ujal, mil kaswab rahwuslike ja meie tööliisklassi wõitluse laine, mil imperialistlike sõdade hädaoht on käega katsutawam kui kunagi warem, mil iga-suguse warjukatte all walmistatakse ette uut sõjakäiku. Nõukogude Riidu wastu, mil kodanlus kõige jõhkrimini töörahwast kurnab ja politiliselt rõhub, on kõigi rakkuskätte ülesanne, wõidelda oma õiguste eest, oma oluorra parandamise eest, linnawolikogude ärakasutamise eest järjekindla klassi-wõitluse jätkamise alusel.

Seltfilised naistööliised, tööliisnaised ja kogu töörahwa naised! Teie kohus on minna walimistele üheskoos meestega kui klassiteadlikud proletariaadi osa, et wõidelda

K l a s s i K l a s s i w a s t u.

Tänawustel walimistel esineb ainult üks tööliisklassi nimekiri, see on „Tallinna tööliste ja kõigi palgateenijate“ ühine nimekiri. Selles nimekirjas ei ole küll „tuntud seltskonna tegelasi“ ega filmapaistwaid kõnemehi, kuid selles nimekirjas kandideeriwad klassiteadlikud Tallinna proletarilased! See nimekiri on kogu Tallinna töörahwa nimekiri, nende nõudmised on tööliisklassi ja kogu töörahwa nõudmised.

N a i s t ö ö l i s e d, t ö ö l i s n a i s e d, m a j a t e e n i j a d, k o g u t ö ö t a w a d n a i s e d! Astuge wõitlusesse ülesseatud nõudmistele eest! Teie selgitustööd oma seltsiliste seas, wabrikus, kõõgis, turul, ükskõik kus kokku juhtute.

Kõik häaled Tallinna tööliste ja kõigi palgateenijate nimekirjale!

Elagu tööliste ja kogu kurnatute ning rõhutute Riit!

Rüüvalt hääletamisest kodanluse ja nende kannupoiste fotsfashistide eest!
Elagu töörahva ühistunne!

Maha töörahva ühise väerinna fil-
lustajad fotsfashistid!

Kõik naistööliised valimistele!

Tall. Am. Refnõukogu Naiskomisjon.

Uue imperialistlise sõja hädaohust.

Töötavad naised linnas ja maal! Kes teist ei mäletaks möödunud ilmasõda tema koleduste ja raskustega, kes teist ei tunneks selle järeldusi veel praegugi, kes teist pole ohverdanud sõjajumalale mehe, venna, isa ehk poja, kes teist pole küürutanud ööd läbi „sabas“, et saada pool naela leiba? Paljud meist on matnud oma lapsukesi, kes surid alatoitluse tagajärjel. Kuid kodanlus, kelle huvides sõda peeti, kas on tema kannatanud sõja läbi? Mitte sugugi: kodanlus tegi meie meeste, isade, vendade ja poegade verest kulda. Kodanluse võsukesed seisid seljataga soojadel kohtadel ja loopisid töörahva poegi sõjamasinasse, isamaa kaitsmise nimel. Kuid kus on meie isamaa? Kas hallparunite väljad, vabrikud, pangad, kauplused jne. on meie isamaa? Ei! „Isamaa“ abil kurnab kodanlus töörahvast veel jõhkramini kui enne. 10 rahuaasta jooksul on töörahva olukord järjest halvenenud. Selle paranemise lootusi pole mingisuguseid.

Tööta tööliste arv tõuseb kohutava kiirusega; ainul mälestus on järgi jäänud 8-tunnillsest tööpäevast, tööline vabrikus orjab 10—16 tundi päevas, teistest palgategenijatest, põllutöölistest ja kehvtalupoegest rääkimata.

Selles oma põhjavajavas tööstuses ja põllumajanduses tarvitab kodanlus ikka suurel arvul naistöölisi. Naistöoline on vähem organiseeritud, tema töötasu on väiksem, ta on sõnakuulelikum. Kui siiski tööliised ja naistöölised julgevad nõuda oma näljapalgale lisa või inimlikumat ümberkäimist. Kui kehvtalupoeg julgeb hallparuni kurnamise vastu astuda, siis kütitakse töölise ja kehvtalupoja peale, neid riigikukatamises ja kommunistlikes kihutustöös süüdistades. Sagajärg — pikaajaline sunnitöö ja surmanuhtlus.

Teisest küljest Nõukogude Liidus areneb ja kasvab ennenägemata kiirusega sotsialismi ülesehitus. See on ainus maa,

kus töörahvas imperialistlise sõja oma vabastamiseks ära kasutas, kapitalistide mõju murdis ja kurnamise hävitas. Vaatamata suurtest raskustest, mida sünnitavad Nõukogude Liidule kogu maailma kurnajate riigid, muutub iga aastaga paremaks tööliste ja töötavate talupoegade seisukord. Viie aasta majandusplaan täidetakse juba nelja aastaga, kaheksatunnilise tööpäeva asemel on maksimas seitsmetunniline tööpäev jne. See töörahva riigi majandusline ja kultuuriline kasv revolutsioniseerib kogu kapitalistlike maade tööliklassi ja asumaade rahvaid. Selles tunnevad kapitalistliised riigid oma peatset kadu.

Surmahirmus sipeldes organiseerib kodanlus oma sõjariistus klassijõude: meil ja Soomes on seks kaitseliit, jne, et tööliklassi revolutsioonilist liikumist maha suruda.

Kõigi maade kodanlus loob ühist väerinda kontrrevolutsiooniliseks sõjaks Nõukogude Liidu, kõigi maade klassiteadlikkude tööliste kantsi hävitamiseks. Selles sõjas kasutavad suured imperialistlikud riigid oma käsikutena väikeriike. Selleks need laenude saamised suurriikelt, kuna aga laenud ja protsendid töörahvalt välja pigistatakse. Kõik see lõhnab imperialistliku sõja ettavalmistusest. Praegu on hädaohu reaalsem kui kunagi enne.

Kõiges selles nurjatus petmise, rõhumise ja röövimise politikas mängivad fotsfashistid peaosas, olgu see asumaade rõhutute rahustamine, Hiina revolutsiooni kägistamine, või kaheksatunnilise tööpäeva mahasahkerdamine, klassiteadlikkude tööliste Irboska või Sõjamäe rabas tapmise tööd jne. Nad püüavad igatpidi võltsida ja mustata Nõukogude Liitu, tema sotsialistlik ülesehituse tööd, kõiksugu puru ja prahti töölistele seega silma ajades, et kodanlusel kergem oleks sõja ettevalmistust teha Nõukogude Liidule kallaletungiks.

Naistöölised ja töölnaised linnas ja maal, ärge laske end sotsjuudastest petta ega eksiteele vedada! Nõukogude Liit ei taha sõda, ta teeb kõik selleks et sõda ära hoida. Ta pani ette väevähendamise konverentsil, Genfis, kõik sõjaväed laiali saata, et seega sõjad võimatuks teha. See ettepanek lükati aga kodanluse poolt kõige suurema vihaga tagasi. Töörahal ei tule mitte pealtvaatajaks jääda kuidas kodanlus palavikulise kiirusega ette valmistab kontrrevolutsioonilist sõda, mis mitukümmend korda koledam ja hävitavam saab olema kui möödunud sõda, mille eesmärk on Nõukogude Liidu hävitamine.

Seltsilised! Maha loidus ja ükskõiksust! Asuge viibimata oma ridade korraldamisele, koondudes oma klassiorganisatsioonidesse, kogudes teadmisi ja oskust võitluseks, seniks kui veel aega on. Tehke selgeks oma kaastööliste, kes teiega kõrvuti pingi taga või masina juures töötavad, et teie isa, mees või poeg on esimesed, keda kodanlus sellele tapatalgule saadab, et hävitada Nõukogude Liitu, ainult töörahva riiki, et maksta panna igal pool kapitali hirmuvalitsust.

Seepärast võitlusele sõjahädaohu vastu! Selgitage igalpool sõjavastase võitluse vajadust!

Lenin, Liebkecht, Luksemburg.

Ligineb parimate töörahva võitluskangelaste mälestuspäev. Kogu ilma proletariaat mälestab neil päevil omi eeskujulikuid, agaramaid võitlejaid, kes valgustasid teed raskematel silmapilkudel, kes sammusid õiget rada pimedamail õil. Lenin, Liebkecht ja Luksemburg võitlesid kogu ilma proletariaadi vabastamise eest kapitali küüsisist. Nad olid ägedamatest kodanluse vaenlastest, ning langesid sellepärast kõige verisema tagakiusamise ja kättemaksu alla. Töölisklass tunneb väga hästi neid kolme klassivõitluse kangelast, kes kõige jõledama sõjadiktatuuri, metsikuma rahvuslikkuse ikke all ennastsalgavalt võitlesid, kes ei kohkunud raskemal silmapilgul, mil pöörane terror möllas, kes jätkasid ägedamat võitlust kodanlusega, kuna sotsid-isamaaarmastajad said toime kõige häbematumaga äraandmisega, mil kõigi maade sotsid laulsid kiidulaule kapitalistidele, aitasid kaasa kodanlusele viia sõjatapalavale tuhanded ja miljonid töölised. Sotsid olid 1919. aastal Liebkechti ja Luksemburgi timukateks, samuti nagu meilgi sotsid korraldasid Irboska veretöö, võitlevad politvangide amnestia vastu ja on sellega seltsilise Kleméni, Kingissepa ning paljude teiste tööliste klassivendade ja õdede surmamises tähtsamat osa etendanud. Lenin, Liebkecht ja Luksemburg kogu oma eluaja paljastasid sotside paindlust, äraandlikkust ning oportunisti, nad kutsusid töörahvast äge-

damasse, leppimata võitlusse kogu ilma paendlaste vastu. Lenin rajas õigema tee

V. Lenin.

klassivõitluseks. Ainult omandades Lenini õpetuse sisu suudab töölisklass oma revolutsioonilise võitluse võidurikka lõpuni viia. Ainult sellepärast lõppes Venemaa Oktoobri revolutsioon võiduga, et sealne töölisklass astus võitlusse tugevama revolutsioonilise partei juhatuse all, kes Leniniga eesotsas kasutas ära kõik eelmiste võitluste kogemused. Ainult ägedam võitlus sotside ning poolsotside vastu võimaldas proletariaadi diktatuuri Venemaal.

kuid veel rängemal kujul on möödapääsematud imperialistlikud sõjad kõigi oma koledustega. Tegelik elu on sellele paremaks tõenduseks. Kodanluse ning sotside unistused ja ettekuulutused kriisideta kapitalismist on tegelikus elus veel kord ümber lükatud. Kõige tugevam, kõige tervem, kõige „organiseeritum“ imperialistlik riik viskleb kriisi krampide käes. Kapitalistlik ilm on lagunemas. Töölisklass peab end ettevalmistama liginevale

Karl Liebknecht.

Edurikas sotsialistlik ehitustöö Nõukogude Liidus on Lenini õpetuse elluviidavuse paremaks tõenduseks. Nõuk. Liidus on rahvusvahelise revolutsioonilise liikumise võidumärk. Kogu proletariaat peab Nõuk. Liitu kui Lenini loomingut ja oma ainukest kodumaad kaitsma, imperialistide ja nende pooldajate eest.

Lenini õpetus näitab kogu kapitalistliku ilma eluvõimetusele, näitab, et kapitalismi viimastel aastatel, s. o. imperialismi ajajärgul on möödapääsematud kriisid,

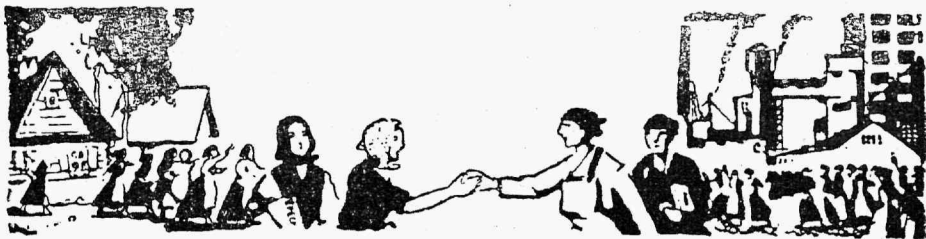

Rosa Luxemburg.

otsustavale võitlusele. Surmahirmus, meeletu tööliikluse tugevnevate jõudude ees, saadab kodanlus korda hirksamaid töid kogu ilmas. Surmab paremaid, anderrikkamaid tööliikluse juhte. Kuid tuhanded ja miljonid astuvad langenute asemele, pühivad kodanluse terves ilmas, loovad uue ilma kus pole kurnajaid.

Klassiõed ja vennad, mitte ühtki pisarat langenute haul! Mälestame langenuid seltsimehi sellega, et jätkame nende algatud tööd, astudes võitlejate ridadesse.

Klassiõed, võitlusse!

Naistöölised, töötatöölised, töölisnaised, majateenijad! Meil on ühine vaenlane, meil on ühised huvid, oma rasket olukorda võime parandada ainult ise, ühisel jõul, seltsis kogu töörahvaga. Ainult ühisel jõul võib tööliklass rõhuvast viletsusest pääseda. Kogu töörahva, kuid eriti naistöölise seisukord muutub päev-päevast ikka raskemaks, väljakannatumataks. Pole saladus, et naistöölise olukord on raskem kui meestöölisel, iseäranis praeguse möllava tööpuuduse ajal. Et nälgivad tuhanded töötatöölised, et nende arv iga päevaga kasvab ja, et neist suurem osa naistöölised, seda ei salga isegi kodanlised ajalehed.

Suurenev töötatöölise arv, keda nälg sunnib kõige väiksema palga eest tööd otsima, võimaldab kurnajate kildkonnale neidki palkasid kärpida, mis praegu olemas. Pole saladus, et naistööliline on sunnitud orjama 14—16 tundi päevas, et perekonda mitte nälgida lasta. Pole saladus, et vabrikutes ähvardab töölt vallandamine igat klassiteadlikku töölise, igat aktiivsemat ametiühisuse tegelast. Naistöölised! Kaua lubame endid ja omi paremaid klassiõdesid pilduda värava taha? Kaua oleme nõus orjama näljapalkade eest 14—16 tundi päevas? Kaua vaatame päält, kui kildkond kurnajaid kasutab ära meie loiduse, ükskõiksuse, organiseerimatuse? Naistöölised, seadke end võitlusvalmis!

Noored naistöölised, kes algate oma orjaiket! Teie loodate alandusega, peremehele ja meistritele meeldimisega oma elujärge parandada! Teie loodate roomamisega, küürutamisega vabrikandi ja ta piitsameeste ees, paremusi kätte saada. Oma truud orjamise ja koera alanduse eest ei saa teiegi muud kui lõpuks jalahoobi momentil, mil peremehel kasulikum seda teha. Teadke, ka teid ähvardab uulitsale viska-

mine, meistrite tujude tagajärjel. Ka teid ootab enneaegne vananemine kui üle jõu käiva orjuse möödapääsemata järeldus. Selgroud sirgeks, nooremad naistöölised! Ärge laske endi inimese väärtust tallata. Astuge võitleva proletariaadi ridadesse!

Tööta naisseltsilised! Ainult üksmeelsus, ainult kindel organisatsioon, mis seisab klassiteadlisel alusel, võib parandada teie olukorda. Peletage eemale endast tööliklassi äraandjad — sotsid, kes teie huvisid iga minut valmis äramüüma kodanlusele. Viimasel ajal sots-fashistid teevad palju kisa töötatöölise küsimuse kallal, kuid teadke, et see on ainult silmakirjaks. See on ainult valimisteeelne kometimäng. Ärge laske end tööliklassi maskeeritud vaenlaste poolt petta.

Töölisnaised! Ka teie peate kogu töörahvaga seltsis võitlusse astuma. Üldine viletsus ja puudus võib teidki juba homme tööle kihutada, kui mehe palk enam perekonda äraelamist ei võimalda, kui mees tööta, haige ehk vangis. Töölisnaistabavad needsamad hädad, mis töölistki. Mehe töötaolek ning streik ulatab omad raskused töölisnaise peale. Peale selle, meestöölise võitlus oleneb ka naise vaadetest. Kui töölise naised, täis võitluse himu ja vaenu kurnajate vastu, siis tõstab see ka meestöölise meeoleu ja aitab tööliklassi võitlusele kaasa.

Nii siis, naistööliline, töötatööliline ja töölinaine, teil on üks ja seesama vastane, teil on ühed ja needsamad soovid. Kõik naisseltsilised peavad ühisel jõul asuma seltsis kogu tööliklassiga oma orjaiket kergendama. Kuidas seda ellu viia? Millised on meie lähemad ülesanded? Kõige tähtsamaks ülesandeks oleks käesoleval ajal ametiühisuste töö kindlustamine. Ametiühisused, et olla võitlusvalmis, peavad

olema tugevamad nii arvuliselt kui ka omanduslikult. Naistöölisel, iseäranis kiutöölisel peavad kõige energiaga sellel alal tööle asuma. Võideldes klassivõitluse alusel seisvate ametühisuste ridades võib naistööline oma olukorda parandada.

Naistöölisel asugu võitlusse 7-tunnilise

tööpäeva, töökaitse, emade kaitse ja palga kõrgendamise eest, et selles võitluses koondada oma jõudu. Naistöölisel asugu võitlusesse sõja hädaohu vastu, ning Nõukogude Liidu kaitseks. Võitlusesse parempoolse kallaku vastu! Klassiõed! Kogugem tööliklassi punase võitluslipu alla!

Naistöölise elu „vabariigi“ pealinnas.

Kirjeldamata raske on praegu naistöölise elu Eesti vabariigi pealinnas. Naistööline on täiesti kaitseta ja kindluseta, eriti õnnetu on aga noor koolipingilt ellu astunud naistööline ja naine, kes emaks saanud. Raske on neil leida tööd seesuguse tööpuuduse juures, nagu see meil alaliselt valitsemas.

Peaaegu ainuke võimalus „töösaamiseks“ on „Päevalehe“ ja „Rahvalehe“ kuulutused. Kuid need kõlavad alati järgmiselt: „Rikas härra vajab ilusat daami erasekretäriks“ ehk jälle „ilus daam ettekandjaks“, „ilusat uksehoidjaks“ jne. Kõigil on teada, milline nende kuulutuste tagamõte. Ja kes eelistab sarnast teenistust? Jääb vaid üle veel pöörata ainukesse tööstuskohta, kuhu tööle võib saada, — s. o. „Rauaniiti“, kus 300 töölisi. Noor naistööline, nõrk lootussäde rinnas, läheb „Rauaniiti“, kuid seal küsitakse keskkooli küpsustunnistust. „Ei... kõigest 6-klassiline algkool... Teil ju kudemis- ja paelatööstus. Milleks keskkooli küpsustunnistus?“ pärib noor naistööline.

„Ja, aga meil on vastava asutisega kokkulepe. Võtame tööle ainult keskkooli lõpetajaid. Pealegi on nad palju truumad, armastavad isamaad, hindavad selle vabadust väärikselt...“ ironiseerib rasvaläinud direktor.

Mis jääb noorel, nälgival naistöölisel üle? Jookseb veel „isamaa“ armust tekkinud väiketöökodade läbi. „Päevaleht“ teatas ju, et õpilast hea palga eest vajatavat seal ja seal. Jookseb esimesena plekisepa töökotta.

„Jah, on vaja,“ vastab töökodas olev isand naistöölise küsimusele. „Tulge homme tööle!“

Noor on õnnelikum kõigest. Ta sai tööle! Tal ei pruugi nüüd enam septseda enesetappe plaane, mis raskest seisukorras olles tahtmata noorusest nõrgas ajus tekkinud.

Järgmisel hommikul ilmub ta tööle. Puhastab ja õlitab masinaid, nühib roostetanud plekki. Laupäeval makstakse talle ühes teistega palka. Pihku pistetakse 300 senti, tasuks 60 töötundi eest! Ta ehmuks. Miks nii vähe? Kas muist jääb sisse?

„Ei,“ vastab isand rahulikult, „sa oled õpilane. Õpilasele maksame 5 senti tunnis.“

Noore mees seisavad kaua sõnad: Sa oled õpilane. Ta ei tea tõesti, mida ta õpib masinat määrides ja roostetanud plekki puhastades! Tõepoolest, seal võib ta õppida 100 aastat ja ikkagi olla ametita!

Nii jõhkralt kurnavad väikesed äbariktöökodad (riigikeeles — kesktööstuse ettevõtted) noort tööjõudu naeruväärt väikesel tasul eest, haiguse ja õnnetuse vastu kindlustamata.

Suuremad ettevõtted, need üldse ei vaja õppimata töölisi. Neil on õppinud töölisigi „roobiga segada“. Veel halvem on emaks saanud naise seisukord. Tema ei tea tõesti, mida peale hakata. Neil pole kuskil ruumi noore ilmakodaniku vastuvõtmiseks, eriti siis, kui sel puudub „seaduslik“ isa. Pole ruumi neilgi, kes selle eest maksta suudavad. Sünnitusmajadest jätkub ainult „lugupeetud kodanikkudele“.

Kuid ometi on kõrges kogus sajad päevad ja miljonid töörahva raha selleks kulutatud, et rääkida sealt hulkade rahustamiseks ilusaid sõnu sotsiaal-seadustest, emade kaitsest jne. Need ilusad sõnad on aga tegelikkusele sama võõrad, nagu mõni unistusromaan eluproosa. Nende juttudega ainult tahetakse sumbutada töörahva revolutsioonilist võitlust.

Naistööliste seas aga suureneb enesetapp. Vastsündinud lapsi leitakse siin ja seal. Emasid otsib vabariigi „täidesaatevõim“. Leidmise puhul ootab vangistus... .

Nii halveneb naistöölise elu iga päevaga, kui meie kurnajate ühise väerinna vastu

ei loo töörahva kindlat ühist väerinda, kui meie ühes meestöölistega ei organiseeru tõeliku klassivõitluse alusel seisvate töölisorganisatsioonide ümber, kui meie ei vabane täielikult sotsfashistide ja paindlaste mõju alt, kes räägivad, et enne peame passiivselt organiseerima, jõudu koondama ja alles siis algama võitlust. See „teooria“ on sisuliselt sama kodanluse toetamine,

ainult selle vahega, et seda tehakse revolutsiooniliste sõnade mulina varjul, kuna sotsid talitavad avalikult ja revolutsiooni isegi sõnades ei poolda.

Võitluses kogud sa jõudu otsustavaks võitluseks — see on klassiteadlikkude tööliste hüüdsõna. Selle hüüdsõna all pandi maailma kuuendikul lehvima veripunane lipp. See viib ka meid lõplikule võidule.

Naistööliste seisukord Balti puuvilla vabrikus.

Kangrusaalist.

Ainult seepärast, et julgesid minna palka juurde nõudma, vallandati Sitsist aktiivsemad naistöölistes. Kuid värava taha visati ka mõned seltsilised, kellest meistrid ehk töö ülevaatajad mõnesugustel põhjustel heaks arvasid lahti saada. Ja ülejäänud töölistes ei või sugugi homse päeva suhtes kindlad olla.

Üks suurematest vabrikandi õuekoertest tööliste kukil on kangrusaali meister. Masinate puhastamiseks annab ta kolme kuu järgi uue harja. Masinat kaks korda päevas puhastades kulub aga hari juba 1½ kuu jooksul ära. Julged siis meistritilt uut harja küsida, saad kõige jämedamalt sõimata. Sama agarad tööliste tagakiusamises on poolmeistrid, kes selleks igat juhust ära kasutavad.

Juhtub masinal viga, on poolmeistri kohus seda ära parandada. Pöörad aga koraks selle poole ja ta heaks arvas mitte ilmuda, siis ära sa teist korda enam tema poole pööra kui nahatäit sõimata saada ei taha. Niiviisi peavad töölistes, kes vanade masinalogudega töötavad, mõnikord tundide viisi tööta seisma. Tasu peale aga ei mõtle keegi, olgugi et tööseisak ei olenenud töölistes — see jääb tööliste kahjuks. Sarnaste töötingimuste juures ei ole ükski tööline-kangur teeninud härrade poolt ettenähtud päevapalka 150—200 senti. Masinate uuendamise peale härrad aga ei mõtle. Kanganiied on juba täiesti näruks kulunud. 60 arssina kudumisel katkevad 9—10 niit. Niitega ühes katkevad ka lõngad ja kangasse jäävad augud. See on aga kapitalistile kasulikum kui uute niite muresemine olgugi, et tööline selle all kannatab.

Meistrite ja poolmeistrite ülesanne nagu

ei näikski olevat töö korraldamine ja hõlbustamine. Peremehel on sellest küllalt, kui nad töölisti hästi taga sunnivad ja nende palka niivõrd alla kärbib, et tema taskuhuvid selle all sugugi ei kannata ja lisaväärtuse hulk veelgi tõuseb.

Ketramisjaoskond.

Ketramisjaoskonna meister Joosepson ja tema abi täidavad tööliste kupja kohuseid väga täpselt, kuid töö korraldamisest ei näi nad põrmugi hoolivat. Varem oli töö kaks kastivedajat. Nüüd töötab vahetuses kõigest üks kastivedaja. Selle tagajärjel peavad töölistes tundide kaupa ootama millal kastid kohale veetakse. Seisakute eest ei tasu aga keegi töölistele ja see on jällegi otsekohene tükitöölise palga kärpimine. Kapitalistil ei ole sellest aga külma ega sooja. Tema on sellega oma kasu hulka kahe kastivedaja palgavõrra veelgi suurendanud! Julgeb aga tööline ise kastide järele minna, siis ootab teda töölt vallandamine. Meistrid ja poolmeistrid ainult passivad parajat silmapilku! Isegi tüli püütakse õhutada uute ja vanade tööliste vahel selleks, et viimaseid siis, kui nad administratsiooni omavoli vastu vähe- matki protesti julgevad avaldada, hõlpsam oleks värava taha visata.

Praakimisjaoskonna

töö ülevaataja Karu trumpab tööliste tagasundimisega ja jämeda ümberkäimisega vististi kõik üle. Näiteks, juhtub riidel õli-plekk sees olema, kohe tunnistab Karu selle praagiks ja sõimata saad veel pealegi. Vabriku valitsuse ees on Karu aga aumees. Ja miks siis mitte! Aitab ju tema peremehe kaukat täita: tunnistab riide praagiks. Pärast pruugib aga õliplekk

väljapesta ja praaki teps pole enam! Töölisel aga seda teha ei lubata — saaks ta ju siis oma töö eest sellegi viletsa tasu, mis määratud.

Ainuke ne väljapääse tee sellest raskest seisukorrast, millises naistööliised on, — on organiseeruda ja siis ühiselt meestöölistega võitlust võidurikka lõpuni jätkata. Ekslik oleks loota, nagu suudaksime kapitalistlike korra piirides oma rasket seisukorda parandada. Elu räägib liiga selgelt selle lootuse vastu. Meie seisukord muutub kapitalistlikes ilmas iga päevaga ikka viletsamaks ja viletsamaks. Tööpalk väheneb, tööpäev pikeneb, korterid olud halvenevad, sotsiaalne kindlustus puudub. Kõik see toob meile uusi muresid ja raskusi endistele lisaks. Selle tagajärjel oleme sunnitud päevase orjuse kõrval otsima kõrvalteenistust: õmblust, pesupese- mist jne.

Elame ajajärgul, kus kapital tugevalt organiseerunud, et enda kätte ahnitseda kõik rakkuskäte loodud varad, et meie nälgimise arvel lubada omale priiskamisi ja prassimisi. Seda kõike võimaldame meie,

tööliised, neile. Laseme neid elada soojades, mugavates lossides, ise aga kükitame niisketes keldrites ja külmades katusekambrites. Paljud meist otsivad oömaja trepikodades ja linna oömajades. Meie valmistame neile sooje riideid ja hulgume ise räbalates. Töötame pikad tööpäevad pingi taga valmistades neila sooje, toredaid jalatõusid ja ise käime tööl varbad kikkis väljas. Oleme kõigi varade ja mugavuste valmistajad, kuid nälgime. See kõik on seepärast, et oleme loiid olnud. Nüüd peame astuma võitlusse oma õiguste eest. Peame kõrvaldama oma organisatsioonidest sotsfashistid, kes meid igal sammul kodanlusele mahasahkerdavad ja paindlased, kes oma paindlikkusega sama kardeavad, nagu kodanluse otsekohesed agendid — sotsid.

Eest ära, paindlased ja sotsfashistid, mädaneva kapitalistlike ilmakorra lappijad! Eest ära söödikud ja kurnajad! Valdame ise enda valmistatud varad! Ei mingit inimõigust neile, kes elada tahavad teiste tööst! Elagu kõigi maade tööliste ja kogu töörahva ühine võit oma kurnajate üle!

Mida nägin ja kuulsin Nõukogude Liidus.

Kaksteistkümmend aastat oleme luge- nud kodanliste ajalehtede ja ajakirjade veergudelt igasuguseid hirmu ja õudsuse jutte Nõukogude Liidust. Seal valitsevat korralagedus, nälg olla hulkade alaline seltsiline, vabrikud ja elumajad lagunevat (just nagu meil!), põllud seisvat söödis, metsad mädanevat ja hävinevat, sest neid ei osatavat kasutada jne. jne. Ühesõnaga: kõik minna enamlastemaal allamäge ja lagunevat. Punaste jalgealune muutuvat iga päevaga tulisemaks, ja peagi varisevat sealne riigivõim — tööliste võim kokku. Niiuguseid kirjeldusi leiame peaaegu igast ajalehest. Eriti „tragi“ on sotside „Rahva Sõna.“

Mul oli õnnelik juhus külastada Nõukogude Liitu tööliste delegatsiooni liikmena ja tutvuda tööliste ja kogu töörahva seisukorraga ning sotsialistlike ülesehitustööga. Selle põhjal, mida nägin seal, jõudsin lõpulikule otsusele, et kodanliste ja sotsliste solgitorude kirjatükid Nõukogude Liidust on algu-

sest lõpuni valed, täielik väljamõeldus ja tõelude peapeale pööramine. Nõukogude Liit ei nõrgene, vaid kõveneb iga päevaga. Tööliste ja kogu töörahva seisukord ei halvene (nagu see kodanlikes maades on reegliski) vaid paraneb järjekindlalt.

Kuid laseme tõsiasiad rääkida. Jõudes 6. novembri õhtul Leningradi, võeti meid ametiühisuste, vabrikute ja tehaste ning proletarse valitsuse esitajate poolt väga seltsimehelikult vastu ja meid paigutati korterisse Leningradi paremasse võõraste- majja, kuhu enne ainult sabakuues ja tsilindris härradel ja siidis daamidid vaba sissepääs oli.

Järgmise päeva hommikul läksime rongikäigust ühes teiste maade tööliste delegaatidega Uritski platsile tribüünile tervitama Leningraadi proletariaadi demonstratsiooni Oktoobri 12 aastapäeval.

Kell 10 algas rongikäik. Tihedates ridades, rõõmsate nägudega sammusid tööliste- hulga tribüünist mööda.

Seal ei demonstreeritud inimesthävita-
vaid relvu, vaid iga tehas, vabrik, kool
ja töökoda esines aruandega — plakaati-
del, diagrammides — kuipalju nad on
suutnud rahvamajanduse tõstmiseks, töö-
rahva seisukorra üldiseks parandamiseks
kaasa aidata, palju on suudetud tõsta hul-
kade kultuurilist tasapinda. Lapsed, auto-
des, tervitasid meid hüüetega „Kadu töö-
liste kurnajatele kõikjal!“ „Elagu üleilm-
line proletariaadi rahupoliitika!“

Komsomoolid möödusid sirgeis ridades,
tervitades kainet ja karsket töörahvakul-

siis kirjutasid kõik kodanlised häälekand-
jad, et need sajadtuhanded olla väevõi-
muga tänavale aetud. See on vale, nii-
suurt töörahvahulka ei saa vägivaldselt
tänavale tuua. Kodanlus võitleb tänavale
tulnud tööliste- ja töörahvahulkadega rel-
vadega, seab nende vastu kuulipildujad
üles, tunneb kabuhirmu. Nõukogude Liid-
us aga on tänav tööliste ja töörahva
päralt. Kuulipildujaid seal üles ei seata.
Kas see ei räägi küllalt, et kardetakse
Nõukogude Liidu tegelikkust, kui seda nii
ei juleta kirjeldada nagu ta tõelikult on?!

Laste söimed N. Liidus.

tuuri. Selle väljenduseks kandsid nad kaa-
sas suurt puusärki sinna asetatud viina-
pudeliga.

Piltlikult ja arvudes näidati millise pa-
lavikulise kiirusega rahvusvaheline impe-
rialism sõja vastu valmistab jne. jne. Kõike
seda kirjeldada, selleks ei jatku ühest
ajakirja artiklist!

Alles kell 4 lõppes rongikäik. Viimased
proletaarlaste kolonnid möödusid tribüü-
nist hüüdes sooje tervitusi meile ja valit-
suseliigetele. Umbes 500 000—600 000 ini-
mest oli sammunud üle Uritski platsi.

Et seda ühtmeelt, mis seal valitsuse ja
töörahva vahel valitseb, pisutki mustata,

Kas ei räägi see, et lihtsalt selle eest,
et oled julgenud külastada Nõukogude
Liitu, sind „demokraatlise“ türmiga ähvar-
datakse, küllalt sellest, et seal on midagi,
mida meie tööline ja kogu töörahvas teada
ei tohi?!

Kui vabadusepidustused möödunud, või-
maldati meile tutvuda Nõukogude Liidu
igapäeväga vabrikutes, tehastes ja maal.
Igaühele võimaldati valida majandusala, mis
teda kõige enam huvitas. Nõukogude Liidu
töörahvas ei hakka kodanliste lehtede va-
let ja laimu ajalehtedes ümberlükkama.
Ta ütleb kõigi maade töölistele: „Meie
uksed on teile avatud, tulge, vaadake,

mis oleme teinud, mis tegemata oleme jätnud. Tulge, astuge meie tehastesse, vabrikutesse, küladesse, põldudele. Rääkige meiega, arvustage, näidake vigadele, ja õpetage kuidas neid parandada. Vaadake ja arvustage!”

Nii me ka tegime.

Meie üllatus oli suur, kui nägime milline hiigla ehitustöö Nõukogude Liidus praegu käimas. Mahajäänud Venemaad ei ole enam! Elekter linnas ja traktor maal proletariaadi võimsal juhtimisel on teinud

Töölisnaine lastega mel.

imesid! Me käisime vaatamas mitut ehitusel olevat tehashiiglast, kus töö 8000—11 000 ehitustöölise. Kõikjal on käimas pinev töö, millele õhutab üks üldine mõte: „Viieaasta plaani täidame ülejäägiga!“ Meile paistis sarnane kiire ehitustempo, mil tööstus ühe aastaga kasvab 25—30%, üliloomulikuna. Kuid neile, kes elanud 12 aastat ilma kurnajateta, kes need miljardid, mis enne läksid söödikutele priiskamiseks ja prassimiseks, nüüd asetavad rahvamajandusse tulutoovaks otstarbeks, neile oli see päevaselge. Neile paistis viie-

aasta plaan „väikesena“ ja nad tahavad seda nelja aastaga teostada. Ja nad teevad seda! Ületasid nad ju viieaasta esimese aasta plaani ja tõstsid tööstust kavatsatud 22% asemel 24% võrra!

Viimasel ajal on kodanlikes ajakirjanduses jällegi ilmunud teateid Nõukogude Liidu tööliste ja töörahva „väljakannatamata seisukorrast“. Pean siinkohal otsekohe tähendama, et see on alatu vale, mis töörahva vaenlaste poolt laiali laotakse. Seda iseloomustavad kõige paremini alljärgnevad andmed.

Kõik töölised on Nõukogude Liidus ametiühisuse liikmed. Nad on haiguste, vanaduse ja töötaoleku vastu kindlustatud. Nad tunnevad endid ühiskonna täieõigusliste liigetena. Jutud, nagu oleks ainuülemuse maksmapanemisega töölised sattunud tsariaegsesse olukorda, on täiesti tõelolude vassimine. Ainuülemus tähendab seda, et iga spets tehnilise tegevuse eest nüüd oma tegevuspiirides täielikku vastutust kannab. Ühtki töölise ei saa see spets aga vallandada ilma vabriku komitee nõusolekuta. Vabriku komitees on aga tööliste endi valitud seltsilised.

Samuti valed on ka need sõnumid, nagu oleks N. L. elu ennenägemata kallid, nagu maksaks leiva kilo 120 kop., ühetoaline korter — 75—80 rubla kuus.

Praegu makstakse õppinud vabrikutöölisele 150—250 rubla ja veel enamgi kuus. Naistöölise palgad ühes kompvekitehases olid 70—90 rubla, tubakatööstuses 80—90—100 rubla. Tööpäev oli 7-tunniline. Õppimata tööline, alates vabriku pühkijast, saab 50—55 rubla kuus, teised mustatöölised 70—85 rubla kuus. Mees- ja naistöölise tööpalk on võrdne kui nad ühte ja sama tööd teevad.

Toiduainete hinnad on järgmised: rukki-leib 9 kop. kilo, suhkur 63 kop. kilo, liha 85—95 kop. kilo, suitsusink 250 kop. kilo, vorst — 45 kop. — 2 rubla kilo, või — 230 kop. kilo, kartulad — 6—7 kop. kilo.

Muud kaubad: naisterahva kingad maksavad 7—15 rublani, meester. — 11—16 rublani, nahkadega viltsaapad 27 rubla. Meesterahva suvepalitid 15—42 rublani, talvepalitid kraega — 45—70 rubla, ülikond — 23—60 rublani. Naisterahva palitid nahk garnituuriga 60—95 rublani. Sitsiriie — 33 kop. meeter, markisett 98 kop. meeter.

Korteri tüüri maksab igaüks sedamööda kuidas ta teenistus. Isik, kes teenib 50 rubla maksab sama korteri eest poolevähem kui see, kes teenib kuus sada rubla jne. Kui isik teenib kuus sada rubla ja ta korter ei ületa elatishormi — 10 ruutmeetri põrandapinda inimesele — siis ei maksa ta korteri eest üle 5 rubla, vesi ühes arvatud. Ainult spekulandid, sahkerdajad, endised vabrikandid, papid jne. — ühesõnaga — element, kes ei tee kehalist ega vaimlist tööd maksab eri normi järele. Ja nende normi toovadki siis kodanlised lehed „töeliku seisukorra“ kirjelduseks, (just niisama nagu nad nende olukorra najal seda püüavad tõestada, et Eestis on töölise seisukord kuldne). Miljonite olukorraga nad ei rehkenda, see pole neile kasulik. Siis ei saa nad nii hästi töörahva hulki ideoloogiliselt sõjaks Nõukogude Liidu vastu ettevalmistada.

Samadel põhjustel ei räägi nad (kodan-

lised ajalehed) ka sellest kuidas elab talurahvas. Nad vaikivad surnuks, et Nõukogude Liidu talurahvast 35% üldse mingisugust maksu ei maksa, ülejäänud 65% maksavad ainult üht — põllumajandusmaksu ja igalpool kui teevad juttu talurahvast, siis räägivad neist 3—4% kurnajatest, kes sarnased meie mõisasüdamete omanikele ja „karjamõisnikkele“.

Kõgi maade tööliste silmad on aga pöördunud Nõukogude Liidu poole teades, et seal ei asu kurnajate kodu, vaid maailma töölisklassi ja kogu töörahva ainukene isamaa.

Oleme siis alati selle isamaa valvel! Ärme laseme rahvusvahelist imperialismi hävitada kogu maailma revolutsioonilise liikumise kantsi — Nõukogude Liitu, vaid muudame selle hävituskatse võitluseks töörahva valitsuse eest kogu maailmas.

Põhja-Ameerika Ühendriikide „õitseag“ lõppemas.

Ameerika Ühendriigid olid senini tuntud kõige rikkama, kõige tervema kapitalistliku majapidamisena. Ameerika jõudis omas majanduslikes arenemiskäigus kaugele ette kõigist Euroopa riikidest. Kuid praeguses kriisis, mis halvand selles „eeskujulikus“, „õitsevas“ riigis kogu majanduslike elu, leiame veel ühe tõenduse selleks, et kapitalismi alusmüürid kogu maailmas on hakanud rängasti kõikumama. Majandusline arenemiskäik on sotside, kui ka parempoolsete kiidulaulud „organiseeritud“, „kriisideta“ kapitalismile, täiesti ümber lükanud. Praegune Ameerika üldmajandusline kriis näeb välja järgmiselt:

1. Möödunud aasta novembris tarvitasid 3600 tööstuse ettevõtet 8% võrra vähem elektri energiat, kui eelmisel aastal.

2. Söetööstuse tootmine langes nädala jooksul (2. novembrini) 346.000 tonni võrra. Samuti on märgata (möödunud sügisel) tööstuse saaduste järsku allalange-mist, terase, malmi, auto ja tsingi-tööstuses. Ka puuvilla tarvitus vähenes novembris 125 tuhande tüki võrra, oktoobriga võrreldes ja eelmise aasta novembriga võrreldes 85 tuhande tüki võrra.

3. Töötavate tööliste arv langes möödunud

aasta oktoobris 3% võrra, kuna tööliste palk vähenes 7% võrra. Oktoobris—novembris vallandati üle 400.000 töölise. Ford üksik vallandns läinud sügisel 30.000 töölist.

4. Tööstuse väärtpaberid langesid 32% võrra (13. novembriks 1929 a.).

5. Transport ei tööta täiel määral. Näit. Union Pacifici raudteedel vähenes sissetulek 1.831.006 dollari võrra.

Ka põllumajandust ei jätnud kriis puudutamata. Farmeritel on õige viletsad väljavaated; Saksamaa rukid on Chicagos odavamad, kui kohapealsed. Iseäranis suuri raskusi on märgata nisu turul. Ka nuumloomade arv on alanend.

Viimane statistiline ülevaade Ameerika turust ja rahandusest teatab, et põhitööstusharude tootmine novembris oli 9% võrra väiksem kui oktoobris ja 5% võrra väiksem kui eelmise aasta novembris. Kõige enam kannatasid kriisi all need tööstuseharud, millede aasta algul oli märgata tormilist tõusu; need oleks raua, terase ja auto tööstus, ning kõik nendest ärarippuvad tööstuseharud. Vähenend on ka naftatööstus.

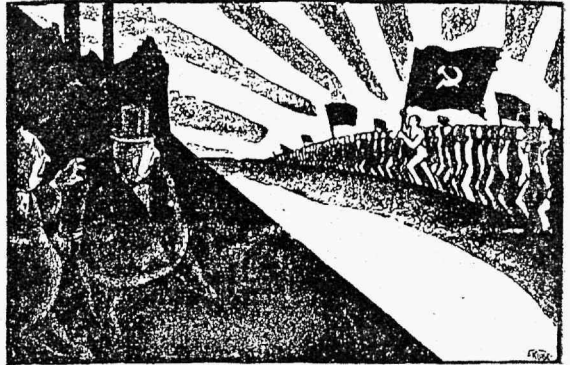
K ässoleva majanduslike kriisi sügavus

tunnistab veel see asjaolu, et nüüd esimest korda peale 1920. aasta väärtpaberite hinnad langesid isegi enne jõulu.

Ameerika kriis toob kaasa suuremaid tagajärgi. Et kriisist pääseda algab Ameerika finanskapital ägedamat pealetungi ilmaturul. See asjaolu aitab kaasa vahetorkade teravnemisele kapitalistlike riikide vahel.

Majanduslise kriisi tagajärjeks on kapitalismi sisemiste vastolude teravnemine. Majanduslise olukorra halvenemine äratav rahulolematusi laiemates väikekodanlikes ringkondades. Katse, suuremaid kriisirasakusi töölisklassi turjale veeretada, tõstab revolutsioonilist meeleolu Ameerika „konveieriseeritud“ töölisklassi ridades, keda ähvardab, „kõige rikkamas kapitalistlikes riigis“ hulgaline tööpuudus, tööpalga alandamine, tööpäeva pikendamine. Hirmul töölisklassi pealetungi ees, korraldab Hoover (P. Am. Ü. r. president) fashistlisi

jõude. Kuid kiirelt tõuseb Ameerika kommunistlike partei liikmete arv. Tuhanded proletaarlased sammuvad kommunistlike partei ridadesse, et valmis olla otsustavaks võitluseks kapitalistlike korra hävitamiseks.

Rahvusvahelise proletariaadi päätetus kapitalismile.

Hallitanud seinad ja mädanevad põrandad Tallinna uues naisvanglas.

(Kiri vanglast).

Külm! Väljas pole veel lund ega pakast, kuid meil kongides valutavad luud-kondid külmast, näod kahvatud, ninad punased, käed kankras ja kohmetanud. Selga on aetud kõik, mis kellelgi soojemat on, kes istub palitus, kes mähitud kroonu tekki, mitmel jalas 2 paari sukki. Kongide harilik soojus on 7°—10° (kraadi), vaatamata sellele, et vangimaja kodukorras ettenähtud 13°—15°. Lisaks külmale on kogu maja äärmiselt niiske. Paljudes kongides on lagi ja seinad tilkuvat märjad ja kaetud hallituse larakaist. Seinadelt tilkuv vesi moodustab põrandale ojasid, mille tõttu paaris suuremas kongis põrandad juba mädanevad. Üks niiskemaid ja hallitanumaid konge on haigekamber. Õhk seal hallitusest kopitanud, seinad tilguvad. Kui haiged hiljuti vangimajade direktori härra tähelepanu sellele hävitavale niiskusele juhtisid katsus viimane käega tekki ja lausus: „Tekk päris kuiv, mis niiske siis on!“ Hoolimata külmast ja niiskusest, aetakse keskkütte torustik soojaks üle päeva ja siiski vaevalt leigeks. Kütmise asemel

peetakse sõda õhuakende ja ventilaatorite avamisega, lootes elava keskkütte abil kongid ära kuivatada ja soojaks ajada. Mähi isegi niikaugale, et õhuakende vaba avamine ära keelati, lubades sarnast luksust, kus vaba õhk ainult kaks korda päevas — pool tundi. Naisvangide ühise protesteerimise peale ütles Press, et vangidel olevat kauase kinniistumise tõttu värske õhu „maania“! See „maania“ osutus siiski nii tugevaks, et akende avamise keeld kaotati.

Lisaks külmadele kongidele puudub veel ka soe varustus. Kroonu poolt antakse varustuseks peale pesu ainult jäme linane kleit, lühike ja õhuke, villane jakike, ning kingad. Juba mitu aastat oleme nõudnud palituid ja sineleid, kuid vastatakse ainult karistustega. Paremalt juhul öeldakse „pole krediiti“. Nüüd liigub kuuldus, et seda puudulikku varustust kavatsetakse täiendada sukasäärtega. Pöidadeks pole krediiti! Edaspidi vast tehakse kingad ka ilma taladeta — tuleb kindlasti odavam.

Naistöölised, väljaspool müüri! Vastake

nende koleduste pääle, mis teie klassiõdede kallal vabariigi piinakongides toime panakse. Ka teie olukord on ütlemata rake, väiksed palgad, tõusev elukallidus, pikad tööpäevad! Kuid, mingit meelegeid, mingit nuttu! See ei aita põrmugi, see pole

tööliklassi omadus. Naistöölised, koondage end võitlusse parema tuleviku eest. Astuge täie jõu ja energiaga organiseerimise tööle — ainult säääl on pääsetee.

Karistusvanglas.

Sunnitööline.

Härrasriigis.

Kramplikult hoides käed ümber aiateiba, Inimkogu nälgunud hüüab;

„Tööd ning leiba!“

Pilt see, härrasriigi sümbool, kohane, tööliste karjad, kus ei kunagi kahane.

Kostab vaid nälgivate tööliste kisa:

„Jnimväärset kohtlemist, pagale lisa!

Leiba me lastele, riideid külma kaitseks!“

Jumalikult soe toit nälginuile maitseks!

Küüruvajund rauk, — kelle jõud

tühjaks imet eluaegseist jõumüügist

vabriku, —

Kõmbib nüüd tänaval kerjates almust.

Puhkust leiab rahulist mullasest kalmust.

Selline me tulevik, kerjusele sarnane

Nagu vaene Laatsarus, koerist lakut,

kärnane.

Ei! Selleks noored me, ning lihastes rammu

Mille abil vabastame end, kes vaevlend

ammu!

Orjad!!! Moodustame endist võimsa kogu

Ning siis koos — laulame ühist sõjalugu!

Talitame eeskujul N. S. V. Liidu!

Kus ju tosin aastaid pole rõhutute hüüdu.

Võitluseks koondugem ümber lipu punase

Murdes nii ka härrasriigi tänase. *P-ta.*

Välis- ja sisemaa teated.

„Naisrelvastus“ eeloleval merekonverentsil.

Ameerika uuemaid diplomaatlikke võtteid.

Vashingtonist tulevate teadete järele tahab Ühisriikide välisminister Stimson eelolevat Londoni merejõudude vähendamise konverentsi teha suureks rahvusvaheliseks seltskondlikuks sündmuseks. Sellepärast võetakse Ameerikast konverentsile kaasa terve rida naisi. Peale Stimsoni naise sõidavad kaasa ka kõigi teiste konverentsi delegatsiooni liigete abikaasad, kokku 17 daami, kellel iseendast midagi tegemist ei ole merejõudude vähendamise küsimusega otsekohe. Stimsoni jaoks on Londoni läheduses üüritud ilus villa „nädalalõpu“ jaoks tervelt 19 magamistoaga. Muidugi on villa juures ka väga hästi korraldatud golfiplats.

Politiilistes ringkondades kuuldu, et minister Stimson sellega mõtleb mitte ainult lõbustustele, vaid ka poliitilisi sihte taotleb. Eemal Londoni teravatest vast-

oludest ja vaidlustest loodab Stimson klaasi veini juures istudes Jaapani ja Prantsuse esindajatega lahendada raskusi, mis näivad äravõitmatud Londoni külmas, uduses õhkkonnas. Sealjuures tuleb oma osa mängida daamidil olengute hubasuse eest hoolitsemisega.

Ameerika välisministeeriumi ajakirjanduse osakond avaldab Londoni sõitvate daamide nimekirja pealkirja all „relvastus“. Selle põhjal naljatavad Ühisriikide lehed, et nende välisminister Londoni sõidab tõesti „täies varustuses“.

Lutheri vabriku naistööline.

Suurem tööstus Eestis on Lutheri viinevabrik, kus töötab 500 naistöölist ümber, kuid nende elu on vabrikus võrdlemisi raske. Madalad on naistööliste palgad 165 — senti ja vähem. Töö on tükitöö ja raske. Tööpäev on küll nii õelda kaheksatunniline, kuid sunnitakse tihti tegema ületundie kuni 16-tunnini.

Haiguse ajal on arstimine vilets, ja kerge käega visatakse haiguse järele töölt välja.

Vanaduse ja töötaoleku puhul on Lutheri vabriku tööline täiesti abitu.

Halvem on see, et elukallidus tõuseb aast-aastalt, aga palk ei tõuse, ennem langeb. Viletsa palga tagajärjel on alatoitlus, vilets rietus, kütmata korterid ja teised puudused, mis mõjub ikka halvemini töölise elu ja tervise peale, mis viib töölis-naist enneaegsele väljasuremisele.

Naistööliste olukord rätsepa töötubades.

Iga aasta tuleb meil 3—4 kuud ilma tööta olla, sest meile jätkub tööd ainult hooajal. Meie töötame 12 ja rohkem tundi päevas. Palgad on nii viletsad, et vaevalt jätkub perekonna toitmiseks neil kuudel, mil tööd on. Ülejäänud aja aastaks elame poolnälgas. Praegu oleme jälle mõned kuud sunnitud nälgima, sest jõulueelsel hoogtöö ajal sai töö ära tehtud.

Viimasel rätsepatööliste streigi ajal samusime meie, naiseltsilised, võitlejate viimastes ridades, kus ka suur osa seltsilisi streigimurdjateks said. Kuid meestöölistele lõppes streik võiduga, mille tõttu nende olukord märksa paranes, meie töötingimused aga muutuvad ikka rohkem väljakannatamatuks.

Seltsilised! Astume ametiühisuste liikmeteks, et ühiselt meestöölistega võitlusesse rutata.

Hakkame „Naistöölise“ veergudel paljastama tööandjate jõhkruust, palkade mahakäpimisi ja teisi teravamaid küsimusi meie töötubadest.

Naisrätsepatööliste võit.

Isak Starki töökojas Mürivahe t. puhkes 8. jaanuaril streik lahti, selle tõttu et tööpalku alla tõmmati, olgugi, et need küllalt madalad. Tööandja arvas, et sügisel, kui nii suur tööpuudus, siis pole vaja sedagi viletsat palka maksta. Talvemantli õmbluse eest makstakse 500 senti, mis viletsat ülespidamist võimaldab. Naisrätsepad astusid kindlalt ja üksmeelselt välja oma palgavõitluse eest. Mitte ükski ei asunud enne tööle, kuni jõhker tööandja jä-

rele andis. Naisrätseppade ühine saavutus oli: streik lõpetati tööliste võiduga.

Naistöölistes võtke eeskujuks omale Starki töökojas töötavaid naistöölisi.

Naistööline.

Naistööliste protest.

5. jaanuaril s. a. võttis Am. üh. kesknõukogu naiskomisjon vastu alljärgneva otsuse:

Nagu teame nõuab revolutsiooniline klassivõitlus julgeid ennastsalgavaid võitlejaid, kes mingisuguste raskuste ees võitluses ei kohku. Revolutsiooniline arenemiskäik kõrvaldab teelt kõhklejad ja õnnekütid, kellel seisavad esikohal isiklikud taskuhuvid.

Töölisklass, olles revolutsioonilises võitluses pealetungiva kapitalistliku ilmakorraga, paljastab alati halastamatult kõhklejaid, kaused ehk otsekohesed omakaspüüdjad, töölisklassi äraandjad kodanluse ja nende sulaste, sotsfashistide inetud teod, neid välja heites oma ridadest.

Samuti heitis tööliste klass oma ridadest välja juhusliku külgekleepija Histi.

Am. üh. juures asuv naiskomisjon mõistab kõige valjumalt hukka juhusliselt tööliste hulke sattunud E. T. P. riigikogu rühma liikme Histi juudasliku teguviisi.

Kutsume kõiki revolutsioonilisel klassivõitluse alusel seisvaid töölisi ühinema järgmiste nõudmistega:

1. Meie nõuame Histi kui töörahva vaenlaste kilda ülejooksiku riigikogust ära kutsumist.

2. Naelutame häbiposti Histi teguviisi, sest erapooletuna jäi ta riigikogusse ainult oma taskuhuvides.

3. Töötame juudasele, kes Tallinna tööliste häält kasutas nende samade tööliste vastu võitlemiseks, juudase palga.

4. Kutsume kõiki klassivõitluse alusel seisvaid töölisi meie ridadesse pugunud paindlastega ja poolsotsidega aktiivsele võitlusele, neid oma ridadest välja rookides.

Naiskomisjon.

Tööliste Klubi korraldab laupäeval, 18. jaanuaril s. a. kell 9 õhtul Tööliste Majas, Vaksali puistee nr. 8-a

kinnise perekonna-õhtu

sega eeskavaga oma liikmetele ja nende poolt kutsutud külalistele. Peol esineb T. Klubi laste grupp sportlike ettekannetega.

Juhatus.

Vastutav toimetaja: ALMA DIDVI.

Väljaandja: AMALIE RUMASK.

E. Antov & Ko. trükikoda, Nõmme—Rahumäe, Vaigu tän. 3. Kõnetr. 42. 1930.

Teadaanne.

Ametiühisuste Kesknõukogu Naiskomisjoni

üldkoosolek

peetakse igal puhkepäeval kell 5 p. l.

Samas võetakse ka sõnumeid kui ka kaebusi vastu, ühtlasi antakse ka nõu.

Teadaanne.

Tööliste Klubi juhatus teatab, et T. Klubi juures on asutamisel laste viiuli-koor, vilunud õpetaja juhatusel. Mänguriistad muretseb T. Klubi.

Emad registreerige kiires korras õppehimulisi lapsi, et mitte teistest maha ei jääks.

Registreerimine igal õhtul o/ü. Tööliste majas.

Juhatus.